

A szentesi takácscéh jegyzőkönyve II.

Az általános érvényű határozatok többsége szintén az inasokra, legényekre vonatkozik. Míg korábban az inasok felvételének leírásában szerepel bizonyos bér, addig a céh 1814. jan. 9-én úgy rendelkezett, hogy a tápláláson és a tanításon kívül egy mester se ígérjen semmiféle jutalmat /fehér ruhát, dolmányt/ a beálló inasnak a többi mester kárára. A rendeletre azért volt szükség, mert sok szülő csak addig adta takácsinasnak a gyermekét, amíg az meg nem erősödött, s azután más mesterséget keresett.

1803. márc. 20-án a remekelni készülő legényekről hoztak határozatot. Azért, hogy a céhbe belépni óhajtó legény mesterségbeli tudásáról, jó magaviseletéről meggyőződjenek, a vándorlásból hazatérve, köteles egy évig, mielőtt a céhbe állana, helybeli mesternél dolgozni. Meghatározták a remeklés idejét is, november, december, január, február hónapban, mivel a nagy munkák ideje februártól novemberig tart, s ilyenkor "...a Kenyér Keresés idején kéntelenek volnának a Céhbeli Mesterek... a Céhbe bé állani akarókkal, s Remekelőkkel bajlakodni, hasznosabb dolgokra fordítható idejeket haszontalanul el vesztegetnék..."

A határozatok közül több a mesterekre vonatkozik 1797-ben például 2 forint büntetés terhe alatt megtiltja a céh, hogy a mesterek egymást becsméreljék, azaz "Le Huntzfutolják".

A céhhatározatok másik csoportja a céhtagok vagy a legények kéréseinek elbírálását tartalmazza vagy az elkövetett bűneikért kiszabott büntetést. A legények kérései többnyire a céhbe való bevételre vonatkoztak. Néhány legény ilyen irányú kérését a rajziskolai bizonyítvány hiányában utasították el.

A céh kötelességének tartotta az özvegyek, árvák és betegek támogatását. Velük kapcsolatban bizonyos szabályok betartását sem vették olyan szigorúan.

A mesterek száma az 1820-as, 30-as években oly mértékben kezdett növekedni, hogy korlátozni kellett a céhbe való belépést. Ezt a vidéki legények letelepedésének megakadályozásával próbálták elérni. 1820-ban a makói Tshe László takácslegény fordult a céhhez azzal a kéréssel, hogy

"...Túl a kis éri Lakos Varga Mártony Leányát el akarná venni feleségül. Mellyre a Czéh azt válaszolta, hogy abba leg kisebbé sem ellenkezik, hanem ő az Atyjától engedelmet kérjen s egyszersmind innen feleségestől együtt el takarodjon s el vigye Makóra és hogy soha a Czéhnél nem alkalmatlankodik s még csak nem is gondolkodik arról, hogy valaha Szentesi Lakos Legyen." 1834-ben a földéaki Krébetz János kérését, hogy a céhben dolgozni kíván, csak úgy teljesítették, hogy legényként dolgozhat, de itt ne akarjon mester lenni.

A mesteremberek által elkövetett kisebb vétségekben maga a céh ítélkezett, a nagyobb bűncselekményt elkövetőket Vagy visszaeső bűnösöket a törvényszéknek adták át. Ilyen visszaeső volt Pethő János takács, akit 1801-ben nagyobb pénzbüntetésre ítelt a céh csalásért, lopásért, valamint a "Kutzori Nevű Kortsmában Paksi István aluván annak a 'sebjét 'siván s tolvaj módra vájkálta ... özvegy Szilágyiné látta s többen is a kik Fű osztáson ott mulattak". Egyéb bűnei miatt a törvényszék pálcázásra ítélte, s ekkor a céhhez fordult segítségért: "Kérte a B. Czéhet hogy azon Gyalázatos büntetéstül mentse meg a B. Czéh Maga megaláztatását tekintvén kegyelembe fogta 2 forint/ra/ büntette." Emellett még 2 forintra büntették, a kecskeméti vásárba menvén "Hemző István Leginnek tett azon betstelen szavaiért, hogy miért dolgozik Pádistánál s több ilyen Mester társait Kisebbitő szavaiért."

A céh nemcsak a mesterek, de azok családtagjai felett is ítélkezhetett. 1802-ben Török János feleségére "...reá bizonyosodott hogy Ns Dobosy Ilona Asszonynak mástól titokban el Lopott fonalat adott el". Az asszonyt a törvényszéknek való átadásra ítélték, de férje kérésére megmentült ettől.

Más vétkekért való pénzbeli büntetésekkel a kassza bevételei között találkozunk. Főként a legények fizettek mise mulasztásért, "többrendbeli Korhelységért".

Külön tanulmányt érdemel a kassza bevételeinek és kiadásainak vizsgálata, melyből adatokat kaphatunk a céh vallási életére, tagjainak létszámára vonatkozóan is.

A céhekről általában sokat tudunk, belső életük részleteiről, egyes -- esetenként helyinek tekinthető -- szokásaikról jóval kevesebbet. Ez utóbbihoz találunk érdekes adatokat a szentesi takácscéh jegyzőkönyvében.